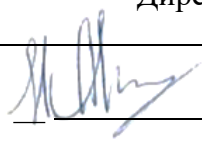

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

М.І. Аноненко

_____ 2020 року

« ОСНОВИ ПРАВА »

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень	бакалавр (назва освітнього рівня)
галузь знань	02 Культура і мистецтво (шифр і назва галузі знань)
спеціальність (спеціалізація)	025 «Музичне мистецтво» (код і назва спеціальності (або спеціалізації))
освітня програма	«Музичне мистецтво. Вокал.» «Музичне мистецтво. Інструментальне виконавство» (назва освітньої програми)
тип дисципліни	обов'язкова (обов'язкова)

Київ – 2020 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Основи права» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю бакалавра ступеня вищої освіти 025 «Музичне мистецтво», за денною формою навчання.

Розробник: Захожай З.В. - кандидат історичних наук, доцент кафедри музичного мистецтва
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва
(назва кафедри)

Протокол від 16 жовтня 2020 року № 1/2

Завідувач кафедри музичного мистецтва В.В. Марченко
(підпис)(ініціали та прізвище)

Погоджено:
Гарант освітньої програми

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	16	-
Семестр:	2	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	14	-
самостійна робота:	4	Самостійна робота:	60	-
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри Музичного мистецтва, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Історія та культура України	Вихідна дисципліна для вивчення «Авторське право», «Продюсерська діяльність»

Примітка. Зазначається місце навчальної дисципліни у структурно-логічній схемі програми підготовки фахівця, перелік дисциплін, що передують (препозит), а також ті, які забезпечуються (постпозит) цією навчальною дисципліною, перелік раніше здобутих результатів навчання тощо;

Мета вивчення дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи права» є формування системи знань з основ теорії держави і права; формування правової свідомості та правової культури; з'ясування проблем становлення державності та правової системи України, демократичної держави соціально-правового спрямування; ознайомлення з механізмом захисту прав і свобод людини і громадянина, формування вмінь користування нормативно-правовими актами з'ясування засад юридичного забезпечення підприємницької діяльності з урахуванням профілю ННІ «Академія мистецтв імені С. С. Прокоф'єва».

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

ПРН 16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 1
ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.				
ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.				
ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії..				
ЗК 14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.				
ЗК 16. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.				
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.				
СК 14. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.				

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи теорії держави і права.

Тема 1: Основи теорії держави.

Поняття держави, її основні ознаки. Поняття функції держави. Внутрішні і зовнішні функції держави. Конституційна форма державного правління, державного устрою і державного

режиму в Україні. Держави, які існували на території України. Історія виникнення і становлення державності в Україні. Правовий статус Автономної республіки Крим.

Державний механізм. Державний апарат. Система державних органів влади.

Поняття і основні ознаки правової держави. Історія ідеї правової держави. Громадянське суспільство і держава.

Тема 2: Основи теорії права.

Поняття, ознаки і види соціальних норм. Поняття і ознаки права. Зв'язок права і держави. Основні принципи права. Поняття і основні джерела права України. Поняття системи права. Поняття галузі права. Поняття і принципи систематизації національного законодавства.

Поняття і основні ознаки норми права. Структура правової норми.

Правотворчість в Україні, види нормативних актів і їх співвідношення. Правовідносини і їх елементи. Юридичні факти. Єдність і відмінність права і моралі. Взаємозв'язок норми права та правовідносин.

Тема 3. Конституційний статус людини і громадянина України. Законність і правопорядок.

Інститут громадянства України. Набуття та припинення громадянства України. Конституційний статус особи. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Конституційні обов'язки громадян України. Гарантії законності. Міжнародні стандарти в галузі прав людини. Правонаступництво України. Альтернативна (невійськова) служба.

Правова культура: зв'язок із загальною культурою. Види правової культури.

Поняття, ознаки і види правомірної поведінки. Поняття, ознаки і види правопорушень. Склад правопорушень. Причини правопорушень і шляхи їх усунення. Поняття, підстава, ознаки, ціль, функції та види юридичної відповідальності.

Розділ 2. Основи цивільного, сімейного, трудового та фінансового права України.

Тема 4: Основи цивільного права України.

Загальна характеристика цивільного права України як галузі права. Поняття цивільно-правових відносин та підстави їх виникнення. Методи цивільно-правового регулювання.

Суб'єкти цивільного права України. Поняття і зміст цивільно-правової правоздатності і дієздатності фізичних та юридичних осіб.

Поняття і зміст зобов'язання у цивільному праві України, підстави його виникнення та припинення. Цивільно-правовий договір. Умови дійсності цивільно-правових угод. Довіреність як спосіб виразу повноважень представника. Виконання зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань: неустойка, застава, порука, завдаток, гарантія. Відповідальність за порушення зобов'язань.

Тема 5. Основи сімейного права України.

Загальна характеристика сімейного права України як галузі права. Сімейне законодавство України.

Поняття і функції сім'ї. Поняття шлюбу. Порядок і умови укладання шлюбу. Підстави його припинення та визнання недійсним. Особисті немайнові права і обов'язки подружжя. Законний та договірний режим майна подружжя. Загальні положення про шлюбний договір.

Загальні положення. Особисті права та обов'язки батьків і дітей. Позбавлення батьківських прав. Права і обов'язки дітей і батьків. Права батьків і дітей на майно. Аліментні обов'язки батьків і дітей та інших членів сім'ї і родичів. Усиновлення (удочеріння).

Тема 6: Основи трудового права України.

Загальна характеристика трудового права України як галузі права. Трудове законодавство України. Трудові правовідносини і їх особливості.

Поняття і зміст трудового договору. Основні права працівників. Випробувальний термін при прийнятті на роботу. Трудова книжка. Поняття робочого часу і часу відпочинку працівників. Поняття та класифікація підстав припинення трудового договору. Порядок звільнення.

Поняття та зміст трудової дисципліни. Трудова дисципліна, внутрішній трудовий розпорядок. Основні обов'язки працівників. Стимулювання за трудовим правом. Заходи заохочення. Інші заходи стимулювання, переваги і пільги.

Тема 7: Основи фінансового права України.

Загальна характеристика фінансового права України як галузі права. Принципи та система фінансового права України. Фінансове законодавство України. Фінансова система України.

Бюджетне право та бюджетна система України. Бюджетний процес і його стадії. Державний бюджет України.

Податкове право України. Податкова політика України. Податкові правовідносини. Елементи податкового закону. Види податкових пільг. Система оподаткування. Поняття податку та його види. Порядок стягнення податку з доходів фізичних осіб. Платники податку з доходів фізичних осіб, ставка податку.

Індивідуальні трудові спори. Відміна матеріальної відповідальності від майнової цивільно-правової відповідальності.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Основи теорії держави і права.					
Тема 1. Основи теорії держави.		2		2	8
Тема 2. Основи теорії права.		2		2	8
Тема 3. Конституційний статус людини і громадянина України. Законність і правопорядок.		2		2	10
Разом за розділом 1		6		6	
Розділ 2. Основи цивільного, сімейного, трудового та фінансового права України.					
Тема 4. Основи цивільного права України.		2		2	8
Тема 5. Основи сімейного права України		2		2	10
Тема 6. Основи трудового права України.		2		2	8
Тема 7. Основи фінансового права України.		2		2	10
Разом за розділом 2		8		8	

Залік		2		
Усього годин		16	14	60

4. Організація самостійної роботи студентів

Примітка. У цьому розділі визначаються види робіт та зміст завдань, форми звітності.

До Розділу I Основи теорії держави і права.

Тема 1. Основи теорії держави.

- Дайте визначення держави. Назвіть її основні ознаки і функції.
  - Чим відрізняється держава від інших інститутів суспільства? Яке місце посідає держава в політичній системі суспільства?
- Форма держави. Які компоненти її визначають?
- Визначте форму держави Україна.
- Що таке правова держава? Назвіть її основні ознаки і принципи.
- Дайте поняття громадянського суспільства, його співвідношення з правовою державою.
- Визначте стан розвитку громадянського суспільства в Україні.
- Які шляхи формування правової держави в Україні?

Тема 2. Основи теорії права.

- В чому схожість і відмінність норм права і норм моралі?
- Що таке галузь, підгалузь права, правовий інститут?
- Що таке норма права, яка її структура?
- В чому сутність правової культури, від чого залежить її рівень?
- Назвіть елементи правовідносин.
- Хто може бути суб'єктом правовідносин?
- У чому сутність правового статусу суб'єкта правовідносин?
- Що таке юридичний факт?
- У чому особливість закону як джерела права?
- Які органи в Україні видають підзаконні нормативно-правові акти?
- Чи беруть участь громадяни України в правотворчому процесі? Якщо так, то яким чином?
- Якими є юридичні передумови виникнення правовідносин?

Тема 3. Конституційний статус людини і громадянина України. Законність і правопорядок.

- Що таке Конституція? Які основні юридичні властивості Конституції України?
- Вкажіть ознаки демократичної, правової, соціальної держави.
- Які конституційні основи економічної системи України?
- Вкажіть основні форми здійснення народовладдя в Україні.
- Що таке правовий статус людини? Які його принципи?
- Які права і свободи людини і громадянина передбачені Конституцією України?
- Що таке громадянство? Як набувається і припиняється громадянство України?
- Вкажіть конституційні обов'язки громадян України.
- Що таке система розподілу гілок влади? Як вона реалізується в законодавстві України?
- Вкажіть основні повноваження Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів.
- Які основні стадії законодавчого процесу? Хто в Україні володіє правом законодавчої ініціативи?

- Якими є принципи виборчої системи в Україні?
- Судова гілка влади в Україні: її структура.
- Які принципи здійснення правосуддя в Україні?
- Які гарантії незалежності суддів в Україні?
- Які суди входять до складу судової системи України?
- Яка компетенція Конституційного Суду України?
-

До Розділу II. Основи цивільного, сімейного, трудового та фінансового права України.

Тема 4. Основи цивільного права України.

- Охарактеризуйте порядок та способи захисту цивільних прав особи.
- Дайте загальну характеристику спадкового права в Україні.
- Розкажіть про порядок спадкування за цивільним Законодавством.
- Охарактеризуйте порядок укладання та посвідчення заповіту.
- Які особливості розподілу майна між спадкоємцями за заповітом?

Тема 5. Основи сімейного права України.

- Поняття та особливості сімейного права і його місце в системі права України.
- Предмет, метод і принципи сімейного права. Система сімейного права України. Сімейний Кодекс України 2002 р.
- Поняття сім'ї як правової категорії. Право на сім'ю.
- Виникнення сімейних правовідносин. Учасники сімейних правовідносин.
- Поняття шлюбу та його ознаки. Право на шлюб. Порядок укладання шлюбу.
- Поняття, способи, підстави припинення шлюбу. Розірвання шлюбу.
- Недійсність шлюбу за законодавством України.
- Характеристика, особливості та захист особистих немайнових відносин подружжя.
- Особливості майнових правовідносин у сімейному праві. Види майнових прав і обов'язків подружжя.
- Шлюбний договір, його зміст та правове значення.
- Права і обов'язки подружжя щодо взаємного утримання.
- Правовідносини батьків і дітей.
- Встановлення походження дітей.
- Зміст прав і обов'язків батьків стосовно неповнолітніх дітей.
- Права дітей на захист від неправомірних дій батьків.
- Обов'язки повнолітніх дітей піклуватися про батьків.
- Спільне сумісне майно батьків і дітей.
- Зміст та засоби державного захисту дітей-сиріт і дітей, які залишилися без батьківського піклування.
- Поняття і порядок усиновлення за законодавством України.
- Права і обов'язки іноземців та осіб без громадянства в сімейних відносинах в Україні.

Тема 6: Основи трудового права України.

- Які суспільні відносини регулюються трудовим правом?
- У чому сутність принципів трудового права?
- Що таке трудовий договір? Чим він відрізняється від інших видів договорів?

- Що таке колективний договір? Який його зміст і принципи укладання?
- В якій формі і на який строк може укладатись трудовий договір?
- В якому порядку здійснюється прийом на роботу?
- Що таке випробування при прийомі на роботу, які його строки і юридичне значення?
- Які підстави та порядок припинення трудового договору?
  - В яких випадках і на яких умовах можливе постійне чи тимчасове переведення працівника на іншу роботу?
- Що таке робочий час і час відпочинку?
- Які види робочого часу і часу відпочинку Ви знаєте?
- Чим відрізняються скорочений і неповний робочий час?
- В яких випадках і в якому порядку допускаються надурочні роботи? Як вони оплачуються?
- Який порядок надання і переносу відпусток?
- Що таке заробітна плата і як визначається її розмір?
- Який порядок нарахування, виплати заробітної плати, утримань з неї?
- Що таке гарантійні і компенсаційні виплати?
- Що таке трудова дисципліна? Якими способами вона забезпечується?
- Якими правовими засобами може користуватись роботодавець для підтримання трудової дисципліни?
- Які види дисциплінарних стягнень передбачені законодавством, який порядок їх накладання і зняття?
- Що таке матеріальна відповідальність, які її види і порядок застосування?
- В яких випадках настає повна матеріальна відповідальність працівника за збитки, завдані по його вині роботодавцю?
- Які підстави матеріальної відповідальності роботодавця?
- Що таке охорона праці? Вкажіть принципи охорони праці в Україні.
- Які обов'язки роботодавця і працівника по виконанню вимог охорони праці?
- Які цілі, порядок і гарантії обліку і розслідування нещасних випадків?
- Які органи уповноважені розглядати індивідуальні і колективні трудові спори?
- Який порядок розгляду трудових спорів і виконання прийнятих рішень?
- Вкажіть ознаки правопорушення.
- Що входить у склад правопорушення?
- Вкажіть елементи об'єктивної сторони правопорушення.
- Що таке вина, її можливі форми.
- Вкажіть принципи і види юридичної відповідальності.
- Яка мета юридичної відповідальності?
- Назвіть ознаки адміністративного проступка.
- Які характерні риси адміністративної відповідальності?
- Назвіть основні елементи складу адміністративного правопорушення.
- Вкажіть види адміністративних стягнень.
- Що таке кримінальне право?
- Вкажіть ознаки злочину.
- Що входить у поняття складу злочину?
- В чому полягають особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх?
- Які обставини виключають суспільну небезпечність і протиправність діяння?
- Яка мета застосування кримінального покарання?
- Вкажіть обставини, які пом'якшують чи обтяжують покарання.

- В яких випадках можливе звільнення від кримінальної відповідальності?

Тема 7. Основи фінансового права України.

- Які відносини регулюються цивільним правом?
- Метод правового регулювання в цивільному праві.
- Назвіть джерела і принципи цивільного права.
- Що таке цивільна правоздатність, дієздатність і деліктоздатність?
- В чому особливості цивільної дієздатності неповнолітніх?
- Що таке юридична особа? Назвіть її ознаки, права та обов'язки.
- Що таке угода? Форми угод, умови їх укладання. Які юридичні наслідки недотримання передбаченої законом форми угоди?
- Назвіть підстави для визнання угоди недійсною і юридичні наслідки цього визнання.
- Що таке представництво, які його види Ви знаєте?
- Що таке довіреність, які вимоги до її форми?
- Що таке позовна давність? Коли починається протікання строку позовної давності? Які строки позовної давності передбачені Цивільним Кодексом України?
- На які вимоги строк позовної давності не поширюється?
- В яких випадках протікання строку позовної давності призупиняється, переривається, відновлюється?
- Що таке власність і право власності?
- Які підстави набування і припинення права власності?
- Які особливості володіння, користування і розпорядження державним майном?
- У чому сутність майново-правових способів захисту права власності?
- Які види цивільних позовів Ви знаєте?
- Що таке цивільно-правове зобов'язання? Які підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань?
- Як забезпечується виконання зобов'язань? Які підстави припинення зобов'язань?
- У чому сутність і умови відповідальності за порушення зобов'язань?
- Які основні права споживача продукції, робіт, послуг?
- Що таке істотні умови договору?
- Що означає принцип свободи договору?
- Хто і в якому розмірі повинен нести відповідальність за шкоду, завдану життю, здоров'ю людини, її майну?
- Назвіть умови настання та види цивільно-правової відповідальності.
- Дайте характеристику особистих немайнових прав громадян.
- Види майнових прав фізичних та юридичних осіб.

4.1. Підготовка до семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема. Сутність, зміст і форма держави.

План

1. Сутність, форма і функції держави в ході її історичного розвитку. 2. Роль і місце держави в політичній системі суспільства.
3. Концепція правової держави, шляхи її формування і найважливіші принципи.
4. Громадянське суспільство і правова держава. 5. Співвідношення особи, держави і суспільства.

Тема. **Право: основні поняття.**

План

1. Співвідношення держави і права.
2. Поняття, сутність, основні принципи права.
3. Джерела права.
  4. Поняття реалізації права. Правовідносини і їх елементи. Види правовідносин. Юридичні факти.
5. Поняття і структура правової норми. Види правових норм.
6. Поняття системи права. Галузі права і їх інститути.

Семінарське заняття № 3

Тема . **Основи конституційного права України.**

План

1. Поняття і джерела конституційного права України. Конституція України - Основний Закон держави.
2. Конституційні соціально-економічні, політичні та особисті права громадян України.
3. Конституційні обов'язки громадян.
4. Громадянство України.
5. Органи державної влади:
  - а) Верховна Рада України та її компетенція;
  - б) Президент України та його компетенція;
  - в) Кабінет Міністрів, органи виконавчої влади;
  - г) органи судової влади;
  - д) органи місцевого самоврядування.
6. Виборча система.

Семінарське заняття № 4

Тема **Основні положення цивільного права.**

План.

1. Поняття, принципи і система цивільного права. Джерела цивільного права.
2. Цивільно-правові відносини.
3. Цивільно-правові угоди, форми угод.
4. Представництво та його види.
5. Позовна давність
6. Право власності в Україні:
  - а) поняття права власності. Форми і види права власності в Україні; б) зміст правовідносин власності, правомочність власника;
  - в) гарантії і захист прав власника.
7. Зобов'язальне право:
  - а) поняття і зміст зобов'язання;
  - б) договір як підстава для виникнення зобов'язань. Види договорів, зміст і порядок їх укладання;
  - в) види забезпечення виконання договорів і припинення договірних зобов'язань.
8. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.

Семінарське заняття № 5

Тема **Основні положення сімейного права.**

План

1. Предмет, метод і принципи сімейного права. Сімейне законодавство України.
2. Поняття і функції сім'ї. Особливості сімейно-правових відносин.
3. Поняття шлюбу, умови його укладання, підстави припинення, визнання недійсним.

4. Особисті немайнові права і обов'язки подружжя.
5. Законний і договірний режим майна подружжя.
6. Особисті і майнові права неповнолітніх дітей; права і обов'язки батьків.
7. Правові форми влаштування дітей, які позбавлені батьківського піклування.

Семінарське заняття № 6

Тема. **Поняття і основні положення трудового права України.**

План

1. Предмет і метод трудового права. Принципи трудового права. Система і джерела трудового права.
2. Трудові правовідносини та їх особливості.
3. Трудовий договір:
  - а) поняття і зміст трудового договору, умови його укладання; видитрудового договору;
  - б) розрив трудового договору з ініціативи працівника;
  - в) розрив трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу;
  - г) переведення на іншу роботу.
4. Робочий час і час відпочинку:
  - а) поняття і тривалість робочого часу, режим робочого часу, надурочні роботи;
  - б) поняття і види часу відпочинку.
5. Дисципліна праці і відповідальність за трудовим правом.
6. Охорона праці. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю:
  - а) поняття охорони праці, основні норми щодо охорони праці; б) відповідальність за порушення законодавства про працю.

Семінарське заняття № 7

Тема. **Юридична відповідальність за правопорушення.**

План

- 1 Загальні поняття правопорушення та юридичної відповідальності.
2. Кримінальна відповідальність.
3. Відповідальність за окремі види злочинів.
4. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність.
5. Цивільно-правова відповідальність.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Ситуаційне завдання. № 1

Бригада будівельників у складі 10 осіб працювала на будівництві цеху на одному із заводів міста. Маляр-штукатур П. вирішила відсвяткувати власний день народження та запросила бригаду вантажників. Після закінчення «свята» хтось із присутніх забув закрити водопровідний кран, внаслідок чого цех виявився залитим водою, будівельні матеріали були зіпсовані. Заводу була завдана шкода на суму понад 5 тис. грн.

Визначте види юридичної відповідальності.

Хто має відшкодувати шкоду, заподіяну підприємству, та в якому розмірі?

Ситуаційне завдання. № 2

С. працював пекарем у малому підприємстві «Зет». Пропрацювавши рік, він вимагав надання відпустки, однак власник підприємства йому в цьому відмовила, пославшись на те, що відпустка надається тільки на державних підприємствах, а у них підприємство приватне.

Чи правомірні дії власника?

На яких працівників поширюється законодавство про відпустки?

Коли у працівника виникає право на щорічну відпустку?

Ситуаційне завдання. № 3

Механік АТП «Побут» В. був відсутній на робочому місці протягом першої половини робочого дня. У пояснювальній записці, яку від нього вимагав директор підприємства про причини відсутності на робочому місці, В. пояснив, що на прохання іншого механіка цього ж підприємства надавав йому допомогу в ремонті екскаватора на його робочому місці у сусідньому гаражі. Наступного дня був виданий наказ про звільнення В. за п. 4 ст. 40 КЗпП України за прогул. Вважаючи звільнення незаконним, В., минаючи комісію з трудових спорів, звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі й оплати за час вимушеного прогулу.

Чи мав право В. звертатися до суду, минаючи комісію з трудових спорів?

Яке рішення слід прийняти по даній справі?

Ситуаційне завдання. № 4

Оперуповноважений відділення кримінального розшуку Київського районного відділу ДДУ У МВ С України в Полтавській області К. під час перевірки заяви про вчинення злочину встановив, що 13-річний В. проник через вікно у продовольчий магазин, звідки викрав продукти на суму 5 тис. гривень. Оперуповноважений виніс ухвалу про відмову порушувати кримінальну справу.

Чи правомірні дії К.?

Чи підлягає В. юридичній відповідальності?

Хто відшкодує заподіяний збиток?

Ситуаційне завдання. № 5

К., погрожуючи вогнепальною зброєю, намагався відібрати у П. сумку, гроші та годинник. П. під час захисту від нападу К., заподіяв йому тілесні ушкодження.

Дайте юридичну оцінку діям П. та К.

Чи залежить кваліфікація дій П. від тяжкості завданих К. тілесних ушкоджень?

Ситуаційне завдання. № 6

Громадянин К. виїхав до Республіки Польща у приватних справах. Під час перебування за кордоном він займався вимаганням грошей і майна у громадян України, скоїв декілька пограбувань. За скоєні злочини К. був

притягнутий до кримінальної відповідальності в Польщі і засуджений до 8 років позбавлення

Чи можна притягнути К. до кримінальної відповідальності за законами України після відбуття ним покарання в Польщі і повернення в Україну?

Ситуаційне завдання. № 7

Гр. Т. погрожував своєму сусідові гр. М. вбивством через те, що гр. М. був коханцем його дружини. Побоюючись розправи, гр. М. ночував на горіщі свого будинку з мисливською рушницею, яка була в нього належним чином зареєстрована. Близько 4-ї години ночі 20 квітня 2001 р. Т. почав стукати у двері будинку гр. М. Останній розцінив це як загрозу власному життю і вистрілив у повітря, однак Т. продовжував стукати у двері, М. спрямував рушницю у напрямі Т. й вистрілив. У Т. була пошкоджена селезінка. На пострілзбіглися сусіди. Вони разом з М. надали потерпілому першу допомогу і відвезли останнього у лікарню. Там Т. зробили операцію, видаливши при цьому селезінку.

Суд кваліфікував дії М. за ст. 124 ККУ (умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень при перевищенні меж необхідної оборони).

Чи згодні ви з такою кваліфікацією?

Свою відповідь обґрунтуйте.

Ситуаційне завдання. № 8

Водій мікроавтобуса Б., перевищивши швидкість, здійснив наїзд на пішохода, який переходив вулицю у не відведеному для цього місці. Пішохід помер на місці ДТП. Експертизою було встановлено, що Б. зумів зупинити автомобіль у межах гальмівного шляху машини, однак з урахуванням швидкості, з якою їхав автомобіль – 80 км/год. Водночас було встановлено, що якби швидкість руху автомобіля була в межах норми, то наїзду не відбулося б. Дайте кваліфікацію дій Б.

Ситуаційне завдання. № 9

10 грудня 2012 р. сторож однієї зі шкіл міста Конотопа перебував на своєму робочому місці й виконував обов'язки з охорони навчального закладу. Після першої години ночі він відімкнув зсередини шкільні двері, щоб обійти знадвору шкільне приміщення. У цю мить на нього напали дві особи – М. і П. Вони заткнули йому рота ганчіркою і зв'язали руки та ноги. Після цього вони винесли із приміщення кілька комп'ютерів і проектор. З цього приводу прокуратура порушила дві кримінальні справи: проти М. та П. за ч. 3 ст. 185 (крадіжка із проникненням у житло) і проти сторожа за ст. 197 (порушення обов'язків щодо охорони майна).

Чи згодні ви з рішенням прокуратури? Свою відповідь обґрунтуйте.

Ситуаційне завдання. № 10

Громадянин К., який хворів на невиліковну хворобу, вирішив покінчити життя самогубством. Будучи прикутим до ліжка, він попросив поради щодо

суїциду у громадянина Ч., який порадив йому випити отруту. Остання була надана К. громадянином Д. 10 грудня 2001 р. К. випив отруту і помер. Після того як ці факти стали відомі правоохоронним органам, проти Ч. було порушено кримінальну справу як проти підбурювача до умисного вбивства, а проти Д. – як проти пособника цього злочину. Суд кваліфікував діяння Ч. і Д. як співвиконавців злочину, передбаченого ст. 120 КК (доведення до самогубства). З якою кваліфікацією діянь Ч. і Д. ви згодні?

Як на вашу думку, чи можуть вони взагалі бути притягнуті до кримінальної відповідальності? Свою думку обґрунтуйте.

4.3. Індивідуальні завдання

Примітка. У цьому розділі визначаються завдання для самостійного вибору студентом.

Написати реферати (есе) на обрані теми з підбіркою ситуативних завдань та обґрунтувань їх.

1. Конституційні права та обов'язки громадян
2. Суб'єкти та об'єкти цивільного права України
3. Авторське право, авторські договори
4. Виборча система в Україні
5. Зобов'язання в цивільному законодавстві
6. Види трудового договору
7. Власність і право власності
8. Види відпусток
9. Державна форма власності: види, суб'єкти, об'єкти
10. Представництво та довіреність у цивільному праві України
11. Інтелектуальна власність в Україні
12. Класифікація та загальна характеристика цивільно-правових договорів
13. Колективний та трудовий договори
14. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі або організації
15. Штраф, пеня та неустойка в цивільному праві України
16. Основи виникнення держави та права
17. Охорона праці неповнолітніх за трудовим законодавством
18. Позовна давність в цивільному праві
19. Поняття громадянства. Підстави набуття та припинення громадянства України
20. Поняття і причини трудових спорів. Процедура вирішення трудових спорів

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття та ознаки держави.
2. Форми держави.
3. Теорії походження держави.
4. Поняття та ознаки правової держави.
5. Поняття, сутність, функції та основні принципи права.
6. Поняття і види джерел права.

7. Поняття і структура правової норми. Реалізація норм права.
8. Правовідносини і їх елементи. Види правовідносин.
9. Поняття системи права та системи законодавства.
10. Поняття, предмет та система Конституційного права України.
11. Поняття, основні риси, структура та властивості Конституції України.
12. Поняття громадянства в Україні. Набуття та припинення громадянства України. Належність до громадянства України.
13. Конституційні права, свободи та обов'язки людини та громадянина.
14. Законодавча влада в Україні: представницький орган, його повноваження та функції, кількісний склад та строк обрання, вимоги до кандидатури народного депутата.
15. Виконавча влада в Україні: представницькі органи, їх повноваження, кількісний склад та строк обрання.
16. Судова влада в Україні.
17. Органи місцевого самоврядування в Україні.
18. Президент України - глава держави.
19. Поняття виборів в Україні. Класифікація виборів. Стадії виборчого процесу.
20. Поняття, предмет, принципи, система і джерела Цивільного права.
21. Цивільні правовідносини, їх ознаки та структура. Суб'єкти та об'єкти цивільних прав.
22. Правочини. Поняття, ознаки, види та форми.
23. Поняття представництва. Довіреність.
24. Позовна давність.
25. Цивільний кодекс України як джерело Цивільного права України.
26. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність фізичної та юридичної особи.
27. Поняття, форми і види права власності.
28. Поняття, види і зміст зобов'язання.
29. Поняття авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права.
30. Поняття та види авторських договорів.
31. Поняття спадкового права. Поняття та види спадкування. Чергиспадкування.
32. Поняття, предмет і метод трудового права.
33. Принципи трудового права.
34. Система і джерела трудового права.
35. Трудові правовідносини та їх особливості.
36. Загальна характеристика колективного договору. Зміст колективного договору. Сторони і порядок укладання колективного договору.
37. Поняття, зміст та види трудового договору. Порядок укладання трудового договору. Розрив трудового договору з ініціативи працівника та роботодавця.
38. Поняття та види робочого часу. Режим робочого часу. Надурочні роботи.
39. Поняття та види часу відпочинку.
40. Поняття заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Оплата праці на підприємствах, в установах та організаціях

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Примітка. Наводиться опис критеріїв та системи оцінювання, розподіл балів за видами контролю

№	Вид роботи і критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Участь у семінарі: <ul style="list-style-type: none"> • підготовка (наявність конспекту, тез, знання основних понять); • активність; • креативність та ініціатива.	5 балів – одне заняття; денна форма навчання – до 40 балів;
2.	Завдання самостійної роботи репродуктивного рівня: <ul style="list-style-type: none"> • повнота, послідовність і точність викладу.	2 бали – одне завдання
3.	Завдання самостійної роботи творчо-критичного рівня: <ul style="list-style-type: none"> • повнота, послідовність і точність викладу; • презентація і обґрунтування власної думки з проблеми; • креативність і оригінальність виконання.	10 балів – одне завдання
4.	Залік <ul style="list-style-type: none"> • повнота, послідовність і точність викладу; • презентація і обґрунтування власної думки з проблеми; • креативність і оригінальність мислення.	Сумарна накопичувальна кількість балів за період вивчення дисципліни (20 балів)
	Разом:	100 балів

5.1. Політика курсу

Примітка. Визначаються політика щодо відвідування навчальних занять та політика академічної доброчесності.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Примітка. Описуються критерії оцінювання під час аудиторних занять, критерії оцінювання індивідуальних завдань, критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачас навчальна дисципліна (за потребою)

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. // Режим доступу : http://portal.rada.gov.ua/rada/control/ru/publish/article/system?art_id=153863.
2. Правознавство: Підручник / А.І. Берлач, С.С. Бичкова, Д.О. Карпенко, А.М. Колодій, Ю.А. Олійник, В.І. Осадчий. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 792 с.
3. Правознавство: Навч. пос./ За ред. Копейчикова В.В. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 480 с.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. – 3-тє вид., перероб. і доп. / За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – Т. II. – 1088 с.
5. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар Жилінкова І.В., Антошкіна В.К., Д'ячкова Н.А., Москалюк В.Ю. та ін. / За ред. Жилінкової І.В., 2008. – 855 с.
6. Кодекс законів про працю України: Науково-практичний коментар / [Прокопенко В.І., Козак З.Я., Кузнецова Л.О. та ін.]; Керівник авт. колективу В.І. Прокопенко; Наук. ред. І.П. Лавринчук. – Х.: Консум, 2003. – 832 с.
7. Науково-практичний коментар до Кримінально-процесуального кодексу України. – К. : А. С. К., 2007. – 1056 с.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 781 с.
9. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. – вид. 5-е, зі змінами. – К. : Атіка. – 2001. – 176 с.
10. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / Ц58 Д.В. Боброва, О.В. Дзера, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 864 с.
11. Сімейне право України : навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. – К. : Вентурі, 1997. – 272 с.
12. Трудове право України: Академічний курс: Підручник для студ. вищих навч. закл. / [Пилипенко П.Д., Бурак В.Я., Козак З.Я. та ін.]; Під ред. П.Д. Пилипенко. – 3-е вид., переробл. та доп. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 536 с.
13. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. (Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.). Вид. 3-тє, переробл. та допов./ За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
14. Колпаков В. К. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, – 1999. – 736 с.

....

Додаткові

1....

Примітка. Список літератури складається з двох частин: основної і додаткової. До списку основної літератури включаються підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки до практичних занять, плани семінарських занять тощо. Література може бути надана в електронному вигляді із забезпеченням вільного доступу здобувачів вищої освіти.

Список додаткової літератури призначений для більш поглибленого вивчення окремих розділів, тем або навчальної дисципліни в цілому.

Інформаційні ресурси

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. // Режим доступу : http://portal.rada.gov.ua/rada/control/ru/publish/article/system?art_id=153863
2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства [Електронний ресурс] : Закон України в ред. 20.06.2007. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3929-12>

Примітка. Надаються назви та адреси інформаційних ресурсів.

Доповнення та зміни, внесені до робочої програми

Примітка. Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року.